

Belgeselin Sesi

Belgeselin stratejisi ve üslubu zamanla değişir. Çünkü hakim söylem değişir. Çünkü ideolojik alandaki zıtlaşmalar değişir.

Sağ popülizm ve siyasete kattığı lümpen dil: Trump, Duterte, Victor Orban

Bir kuşağın sorunsuzca kabul ettiği gerçeklik biçimi bir sonraki kuşağa çok yapay görünebilir.

Dört ana belgesel biçimi (4 majör stil)

- **Doğrudan seslenme biçimi** (Grierson'cu gelenek)
tanrının sesi/ didaktik, otorite kuran (atom bombasıyla ilgili eğitici filmi hatırlayın)
Nanook gibi. Grierson'un yaptığı *Coal Face* (1935) [youtube]
II. DS'dan sonra televizyon haricinde güncelliğini yitirmeye başladı. Yerine:
- **Cinéma Vérite**
(gerçeklik etkisini arttırma iddiası, doğrudan, dolaylı, "şeffaf" biçim [seyirci biçimi
görmeden konuya odaklanabilir], yorumsuz, gözlemci)
taşınabilir kamera ve ses ekipmanı, sahada çekim mümkün kıldı.
High School (Wiseman); *Soldier Girls* [youtube]
Ancak bu biçim (yorumsuz, şeffaf) seyirciye tarih, bağlam ya da perspektif sunamaz.
Bu nedenle yeni bir biçime ihtiyaç doğdu:
- **Röportaj merkezli film** (Röportaj formunda doğrudan seslenme, politik filmler, tanık-
katılımcılar kendi hikayelerini anlatırlar) Çağdaş belgeselin hakim modeli oldu. *Shoah*
(Claude Lanzmann, 1985). [jan karski the Messenger 30' ve sonrası]
- **Düşünsel (self-reflexive) belgeseller** (gözlemler için pasajlar röportajlarla bir
arada; belgeselcinin kendisi bir katılımcı-tanık). Karmaşık biçimler. [The Act of Killing
official trailer]

Belgeselin evrimi aslında biçimden daha dar bir özelliğin, belgeselin sesinin evrimi. Belgeselin sesi, metnin toplumsal bakış açısı. Bize nasıl hitap ediyor? Otoriter mi? Alaycı mı? Bizi sorgulamaya mı yöneliyor yoksa doğrudan onun söylediklerini kabul etmemizi mi bekliyor? Bize bir bağlam, tarih ve perspektif sunuyor mu? Bize sunduğu materyalleri nasıl düzenlemiş?

Nichols, Bill. The Voice of Documentary, *Film Quarterly*, Vol. 36, No. 3 (Spring, 1983), pp. 17-30

Coal Face (1935). <https://www.youtube.com/watch?v=TY26e1aBfgg&t=292s>

Soldier Girls. <https://www.youtube.com/watch?v=UXvESFZ7d1g>

Jan Karski – *The Messenger*. <https://www.youtube.com/watch?v=w0stF1Rld3Q&t=293s>

The Act of Killing (2012) - *Official Trailer*. <https://www.youtube.com/watch?v=6GiqYLRJBGO>